

Nationalekonomi- utbildning i kris?

De flesta läsare av Ekonomisk Debatt torde vara överens om att det även fortsättningsvis kommer att finnas en efterfrågan på personer med fördjupad utbildning i nationalekonomi. Av allt att döma föreligger ett behov inte bara av personer med forskarutbildning utan också av personer som har en kortare utbildning, men som ändå är kapabla att utföra kvalificerad samhällsekonomisk utredningsverksamhet. Givet att det finns en sådan efterfrågan, hur förhåller det sig då med det framtida utbudet av svenska nationalekonomer?

Ekonomlinjen är den viktigaste rekryteringskällan till fördjupade studier i nationalekonomi. Ämnet nationalekonomi ingår dock endast som obligatorium på 20-poängsnivån (dvs en termin) inom ramen för en utbildningstid på 3½ år. Det är av avgörande betydelse för nationalekonomiämnets överlevnad att man inom ekonomlinjen lyckas skapa en attraktiv nationalekonomiutbildning upp till 60-poängsnivån. Frågan är hur ett fördjupningsalternativ inriktat mot samhällsekonomisk utredningsverksamhet skall utformas för att uppfylla detta krav. En allmän fördjupning inom samtliga av den ekonomiska teorins viktigare delområden måste givetvis inrymmas. Men redan en ytlig undersökning på avnämarsidan visar att man framför allt efterlyser förmåga att tillämpa enkla kvantitativa analysmetoder på olika samhällsekonomiska problemställningar. En slagkraftig utbildning bör därför inne-

hålla en kombination av ämnena nationalekonomi och statistik/ekonometri med databehandling, där ekonomiämnet svarar för huvuddelen.

Det kan invändas att de angivna ramarna, dvs den givna utbildningstiden 3½ år, varav två år utgör basblock, över huvud taget inte gör det möjligt att utbilda en praktiskt användbar nationalekonom. Det går inte att förneka att utbildningstiden är utomordentligt kort, inte minst vid en internationell jämförelse. Å andra sidan kommer det att föreligga ett behov av kvantitativa samhällsekonomiska analyser. Det är osannolikt att ett företag eller en branschorganisation kommer att anställa en docent i nationalekonomi eller statistik för att tillämpa de senaste rönen på forskningsfronten varje gång man vill ha en efterfrågeprognos för en produktgrupp. Men resultaten bör rimligen bli bättre om analysen utförs av en person med ekonomi- och statistikkunskaper motsvarande 60 respektive 40 poäng än om den görs av personer, som bara besitter de baskunskaper i dessa ämnen som ingår i ekonomlinjens obligatoriska del.

Hur skall man då kunna åstadkomma en bra utbildning med inriktning mot samhällsekonomisk utredningsarbete? En sådan utbildning kommer att kräva ganska mycket av de inblandade institutionerna; sannolikheten att man skall åstadkomma en bra utbildning utan att egentligen anstränga sig är dessvärre inte stor. Ett grundläggande

krav är antagligen att man lyckas integrera studierna i ekonometri och ekonomisk teori, något som tidigare visat sig vara ganska svårt. En annan viktig punkt är att de studerande tränas att tillämpa sina kunskaper i ekonomiska och statistiska analysmetoder. Erfarenheten visar att oförmågan att tillämpa de inlärdade teoretiska kunskaperna har varit ett av huvudproblemen i den akademiska nationalekonomiundervisningen. Det är därför viktigt att tillämpningsövningarna kan anknytas till faktiska, konkreta problem och att undervisningen tar upp analysmetoder som faktiskt tillämpas av utredningsorgan i Sverige och annorstädes, t ex Konjunkturinstitutet och Industriverket.

Möjligheterna att åstadkomma en utbildning av internationellt sett hög kvalitet kan synas begränsade. Det är förmodligen orealistiskt att vänta sig att man kan nå en kunskapsnivå som svarar mot en Major in Economics vid ett bra amerikanskt universitet, en holländsk

Doctorandusexamen i nationalekonomi eller en norsk socialekonomisk ämbetsexamen. Härtill är den tillgängliga fördjupningstiden — tre terminer — alldeles för kort. På sikt vore det önskvärt att öka denna, antingen genom att utbildningen förlängs eller genom att basblocket krymper.

Det vore önskvärt att få till stånd ett samarbete mellan olika universitet när det gäller arbetet att utveckla en slagkraftig samhällsekonomisk utredarutbildning. Härvid bör man kunna ta tillvara de erfarenheter som vunnits från den kvantitativt inriktade utbildning i nationalekonomi som bedrivits i bl a Göteborg, Uppsala och Umeå. Slutligen, och kanske viktigast: medverkan från avnämarna, dvs utredningsorgan inom stat, organisationer och näringsliv, är oundgänglig, både i planeringsskedet och som återkommande inslag i utbildningen.

Lars Lundberg